

SCRISOARE METODICĂ

ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL LA EDUCAȚIA PLASTICĂ

(anul școlar 2014-2015)

În anul școlar 2014-2015 studiul disciplinei școlare Educația plastică se va efectua în conformitate cu prevederile Planului-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, constituind 1 oră/săpt.

Curricula școlară:

În scopul asigurării calității procesului educațional la disciplina Educația Plastică în învățământul primar și gimnazial, va continua implementarea curriculumului modernizat (aprobat prin ordinul Ministrului Educației nr. 331 din 12.05.2010, proces-verbal nr.11 din 30.04.2010 și nr. 224 din 27.04.2010) și a Standardelor de eficiență a învățării (Editura: Liceym, Chișinău 2012, p. 228).

Implementarea eficientă a curriculumului impune respectarea coerenței componentelor lui, utilizarea flexibilă a conținuturilor și acordarea priorității metodelor creative și activ-participative de predare/învățare, valorificarea creativității elevilor și profesorilor în cadrul activităților didactice. Includerea actului de creație în procesul de instruire a elevilor este una din condițiile principale ale evoluției educației artistico-plastice în instituțiile de învățământ și presupune formarea atitudinii pozitive a copilului față de lumea înconjurătoare și față de oameni, cultivarea propriei viziuni artistice.

Centrarea pe competențe stabilește o viziune nouă în raport cu realizarea conținuturilor. Astfel conținuturile devin mobile, flexibile și redau viziunea cadrelor didactice în vederea realizării obiectivelor propuse. În procesul de implementare a educației plastice profesorul are misiunea de a selecta acele conținuturi care, în opinia lui, cel mai bine contribuie la formarea competențelor specifice stipulate de curriculum și anume: culturalizarea elevilor, formarea competențelor de comunicare artistică și auto-exprimare prin simboluri vizuale. Curriculumul "sugerează" mecanismele posibile de realizare a obiectivelor educaționale în contextul resurselor de spațiu și timp aflate la dispoziția fiecărui cadru didactic. Aceasta presupune aplicarea unor structuri de proiectare flexibile și adaptarea lor la specificul disciplinei și a condițiilor existente la nivelul fiecărui colectiv de elevi.

Indicatorii de performanță ce vizează cadrul didactic:

- Cunoașterea și valorificarea conținuturilor disciplinei predate;
- Capacitatea de a elabora documentația necesară activităților didactice: proiecte de lungă durată, proiectarea unităților de învățare, proiecte zilnice, proiecte ale activităților extracurriculare etc;
- Actualizarea, dezvoltarea conținutului disciplinei predate;
- Utilizarea adecvată a limbajului de specialitate;
- Realizarea legăturilor intra/interdisciplinare și aplicarea lor;
- Operaționalizarea obiectivelor pentru o secvență de învățare;
- Proiectarea și realizarea dezvoltărilor curriculare la specialitatea de profil;
- Cunoașterea aparițiilor editoriale de specialitate;

Recomandări privind proiectarea didactică

Pentru fiecare temă sau subiect profesorul își va proiecta, nu mai puțin de 2-3 ore. Ținând cont de specificul profilului „Arte plastice”, profesorul își va rezerva și 4-5 ore pentru fiecare temă. În acest context, se va ține cont de redirectionarea activității sale de la **instruirea artistică** (care poartă caracter profesionist) spre **educația artistică** care presupune inițierea în domeniul artei plastice.

Prin urmare, activitatea artistico - plastică va fi axată nu pe dezvoltarea abilităților tehnice de reproducere a mediului înconjurător și elementelor lui, ci asupra dezvoltării imaginației creative, spiritului de observație, a capacităților de analiză, comparație, sinteză, gândire divergentă și convergentă, auto-expresie și auto-affirmare, receptivitate emoțională, toate acestea, fiind însoțite de un proces continuu de creație și invenție. De asemenea, curriculum-ul asigură deplasarea accentului de pe învățarea bazată pe obiective către învățarea bazată pe competențe, adică în procesul de studii este mult mai important nu ceea "**ce facem**", dar "**pentru ce facem**" și "**cum facem**".

Astfel, conținuturile structurate în cinci compartimente pot fi combinate într-o oră academică pentru a eficientiza și optimiza procesul de studiere. Prin urmare, compartimentele menționate în curriculum nu pot fi studiate separat, ci în ansamblu, vizându-se finalitatea proiectată (spre exemplu, compartimentul I poate fi fuzionat cu II, III și IV creându-se "compoziții grafice, picturale, decorative și sculpturale" pe parcursul studierii materialelor, tehnicilor de artă, elementelor de limbaj plastic, istoriei artelor etc.).

Pentru a fi mai clar (explicit) în proiectarea unităților de învățare vom stabili că: **unitatea de învățare** aparține proiectării didactice concepute de profesor, este individuală și reflectă o viziune proprie asupra activității de predare-învățare, iar **unitatea de conținut** aparține curriculumului și este fixată pentru clasa respectivă. Proiectarea unităților de învățare permite stabilirea activităților de învățare într-o succesiune logică, atingerea competențelor propuse și selectarea resurselor materiale și tehnicilor de lucru adecvate pentru fiecare temă plastică. În proiectarea unităților de învățare toate activitățile propuse trebuie să pornească de la nivelul elevului și să se integreze în strategiile didactice adecvate contextelor variate de învățare.

Recomandări cu privire la predarea-învățarea disciplinei

Compartimentul I, *Materiale și tehnici de artă* nu prevede o simplă enumerare a materialelor cu care vor lucra elevii pe parcursul anului de studiu ci dezvoltarea imaginației și a creativității artistice prin exersarea, experimentarea, analiza efectelor oferite de către acestea. Utilizarea diverselor materiale de artă clasice și materiale netradiționale (plante, fructe, aluat, nisip, sîmă, zăpadă, textile), instrumente și tehnici mixte vor ajuta elevii să însușească arta comunicării ideilor și mesajelor vizuale, să rezolve probleme și concepte complexe pe care nu le pot reda verbal.

Compartimentul V, care prevede *Inițiere în istoria artelor*, poate fi de asemenea realizat în îmbinare cu activitatea practică (elevul va realiza o lucrare în maniera, stilul, tehnica de lucru a artistului studiat), opera de artă avînd diferite roluri în contextul didactic. De exemplu, studierea elementelor de limbaj și deducerea noțiunilor în baza operelor de artă reprezentative sau prezentarea noțiunilor însoțite de opera artistică relevantă. În același timp profesorul poate opta pentru realizarea unor lecții dedicate special dezvoltării percepției artistice a operelor de artă plastică la elevi pe cale **emoțional – logică**. În acest caz se va aplica diverse metode de dezvoltare a percepției artistice (testul, chestionarul, metoda iconografică și iconologică, vizitarea expozițiilor, vizionarea reproducerilor, albumelor de artă etc.) Aceasta presupune că în timpul analizei unei opere de artă profesorul va evalua la elevi nivelul de percepere artistică avînd ca repere următoarele **criterii de evaluare**:

- **Perceperea fondului emoțional dominant al operei.**
- **Perceperea mijloacelor de expresie prin care este redat mesajul plastic.**
- **Sesizarea viziunii artistice a autorului reliefată în operă.**
- **Atitudinea față de mesajul plastic.**

Suportul vizual (*alburne de artă, filme, reproduceri, site-uri internet etc.*) va include creația artiștilor consacrați din diferite epoci și de diferite stiluri artistice.

În activitatea didactică profesorul va pune accentul pe metode creative și activ-participative de predare - învățare, va utiliza diverse mijloace de învățămînt (reproduceri ale operelor de artă și/sau a imaginilor vizuale, fotografii, imagini multiplicate la xerox, lucrări originale, obiecte de uz casnic, structuri din natură etc.). Pe parcursul realizării sarcinilor elevii vor explora diverse suporturi, materiale de artă și materiale netradiționale, instrumente și tehnici mixte. Procesul de predare-învățare nu poate fi conceput fără prezența unui suport vizual, care să realizeze o funcție instructiv-educativă, spre exemplu:

- **Prezentarea unei imagini pentru a ilustra discursul didactic (ca exemplu de mesaj, de tehnică, de procedeu, de soluționare cromatică etc.).**
- **Demonstrarea reproducerilor, cerînd elevilor să descifreze elementele semantice sau plastice (învățarea prin descoperire).**
- **Prezentarea unui grup de imagini; compararea între ele cu scopul de a scoate în evidență (prin contrast) anume acele elemente de limbaj artistic, care sunt studiate la moment.**
- **Demonstrarea imaginii la etapa finală a lucrului practic, în calitate de exemplu confluent cu problema plastică, care a fost rezolvată la lecție.**
- **Utilizarea imaginii (multiplicate la xerox sau extrase din reviste uzate) drept suport pentru o acțiune**

plastică (descompunere, decupare, reconstruire, continuare a ideii, deturnare a ideii etc).

Studierea compartimentului, **materiale și tehnici de artă** nu prevede o simplă enumerare a materialelor cu care vor lucra pe parcursul anului de studiu elevii. Dezvoltarea imaginației și a creativității artistice poate fi obținută în urma folosirii cu iscusință a materialelor și tehnicilor de artă. În cadrul orelor de **desen, pictură, studiul formelor și al volumului**, se recomandă familiarizarea elevilor cu materiale de artă prin exersarea, experimentarea și analiza efectelor oferite de către acestea.

Evaluarea rezultatelor elevilor:

Deoarece funcția de bază a Educației plastice este culturalizarea și educarea simțului artistic, nu formarea unui artist profesionist, este important ca evaluarea să se axeze pe gradul de participare, efortul depus, motivație, ideea de creație selectată de elev, expresivitatea și originalitatea în prezentare etc. Pentru evaluarea competențelor artistico-plastice este recomandată aplicarea tuturor tipurilor de evaluare (inițială, curentă și sumativă) și metodelor de evaluare tradiționale și complementare (*T.Hubenco, Metode de evaluare la educația plastică, Editura Epigraf, Chișinău, 2013*).

Lucrările practice de control sau testele propuse elevilor pentru evaluarea sumativă vor conține sarcini sau itemi din toată materia învățată pînă la momentul administrării probei. Probele de evaluare vor fi elaborate în baza standardelor la disciplină, iar pentru verificare se vor aplica grile de măsurare-apreciere, în scopul realizării unei evaluări obiective. Pentru facilitarea evaluării produselor elevilor, profesorii se vor conduce de **Referențialul de evaluare** la disciplină care propune exemple de criterii de evaluare și descriptori de performanță pentru fiecare notă (de la 1 la 10). Referențialul este un instrument-model pentru cadrele didactice dar nu ceva șablonat sau standardizat. Astfel, profesorul va putea să-și elaboreze descriptorii săi pentru fiecare notă reieșind din tema, subiectul și obiectivul lecției, iar elevii vor fi familiarizați cu ele în prealabil.

Recomandări cu privire la organizarea probelor de evaluare la disciplinele de profil „arta plastică”.

Lucrările practice de evaluare sau testele propuse elevilor pentru evaluarea sumativă vor conține sarcini sau itemi din toată materia parcursă, pînă la momentul administrării probei. Profesorii vor stabili criterii de evaluare care vor fi formulate în baza conținutului predat, iar elevii vor fi familiarizați cu ele în prealabil. Evaluările semestriale pot fi atît practice (lucrări plastice), cît și orale/scrise. Evaluarea lucrărilor practice poate culmina cu o expoziție în cadrul instituției de învățămînt. Probele de evaluare orală (scrise) pot include proiecte, teste, eseuri ce țin de inițierea în istoria artelor plastice, fenomene artistice și culturale etc.

Criterii de evaluare a produselor educaționale (lucrări plastice picturale/grafice):

- Reprezentarea imaginilor plastice pe suprafață plană
- Utilizarea corectă a tehnicilor specifice desenului /picturii, compatibilitatea materialelor
- Intuirea compozițiilor plastice în baza conceptelor realist și abstract de creare a imaginilor plastice
- Demonstrarea aptitudinilor speciale în domeniul artelor plastice
- Expresivitatea și originalitatea lucrării plastice
- Atitudinea individual-creativă

Criterii de evaluare a produselor educaționale (lucrări scrise la istoria artelor plastice):

- Cunoașterea fenomenelor artistice;
- Perceperea evoluției artelor în diverse perioade istorice;
- Analizarea operelor de artă plastică;
- Argumentarea propriilor viziuni în domeniul artelor plastice;
- Perceperea fondului emoțional dominant al operei;
- Perceperea mijloacelor de expresie prin care este redat mesajul plastic;
- Sesizarea viziunii artistice a autorului reliefată în operă;
- Atitudinea față de mesajul plastic.

Bibliografie recomandată:

1. Canțiru I., Vataavu A., Carauș O., Educația plastică, clasele 3-4, ghid pentru învățători, Editura ARC, Chișinău, 2007.
2. Curriculum școlar la educația plastică. Clasele I-IV. Tipografia Centrală, Chișinău, 2010.
3. Daghi I. Compoziția decorativă frontală. Editura Prim, Chișinău, 2010.
4. Hubenco T. Arta plastică în clasele primare. Ghid metodologic. Chișinău, Ed. Prut Internațional, 2000.
5. Hubenco T., Prisăcaru L., Ranga V. Curriculum școlar la educația plastică. Clasele V-VII. Editura Lyceum, Chișinău, 2010.
6. Hubenco T., Prisăcaru L. Educația plastică. Ghid de implementare a curriculumului modernizat pentru învățământul primar și gimnazial. ME, Chișinău, 2010.
7. Hubenco T. Modele de evaluare la arta plastică. Editura Epigraf, Chișinău, 2013.
8. Morel M., Mocanu-Nosco R., Frumosu A., Educație plastică, clasela VII, Ghid pentru profesori, Editura Știința, Chișinău, 2010.
9. Puică-Vasilache E., Ursu Z., Educație plastică, clasele V – VI, Ghid pentru profesori, Editura Litera, Chișinău, 2008.
10. Samburic E., Prisăcaru L., Educație plastică, clasa II, Ghid pentru profesori, Editura ARC, Chișinău, 2011.
11. Stoica A., Musteață S. Evaluarea rezultatelor școlare. Ghid metodic. Chișinău, Editura Lumina, 2001.

Bibliografie recomandată

- Set de planșe didactice pentru educația plastică „**ABC-ul limbajului plastic**”, format A2, autori: Ursu Zinaida, Puică-Vasilache Eliza, editura Poligraf;
- Set de planșe didactice pentru educația plastică „**Educația plastică, tehnici de artă**”, format A2, autori: Ursu Zinaida, Puică-Vasilache Eliza, editura Poligraf;
- Dincă M. Teste de creativitate, București; Paideia, 2001
- Heidegger M. Originea operei de artă. București; Ed. Univers, 1982.
- Radu C. Artă și convenție. București; Editura Științifică și Enciclopedică, 1989
- Read H. Originile formei în artă. București; Ed. Academiei Române, 1979\

Adrese web utile:

http://bibliotecascolara.ro/Elena_Taralunga/Modalitati_de_dezvoltare_a_capacitatilor_creatoare.pdf această sursă vă va oferi posibilitatea de a studia și aplica diverse modalități de dezvoltare a capacităților creatoare ale elevilor prin conținuturile artelor plastice.

<http://www.uamsibiu.ro/studenti/docs/cursuri/3/PIPP-abilitati-practice.pdf> Aici veți găsi metodologia instruirii prin joc și diverse anexe ce prezintă confecționarea pe etape a diverselor articole de decor.

http://www.academia.edu/4289363/93039305_Educatie_Plastica_Si_Metodica